

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської і фіно-угорської філології

КУРСОВА РОБОТА

із зіставного мовознавства

на тему: **Лінгвістичні маркери «вірогідності» в сучасних
англійській та українській мовах: їх значення
та використання**

Студентки 3 курсу групи Па 08-21
Факультету германської філології і перекладу
Напряму підготовки 035 “Філологія”
Спеціальності Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
Гераймович Надії Миколаївни
Керівник **Березенко В.М.**,
кандидат філологічних наук, доцент

Національна шкала _____

Кількість балів: ____ Оцінка: ЄКТС ____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Київ – 2024 р.

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of Germanic and Finno-Ugric Philology

COURSE PAPER

**Linguistic markers of «reliability» in Modern English and
Ukrainian: their meaning and use**

NADIIA HERAIMOVYCH

Group Pa 08-21

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof. **VICTORIA BEREZENKO**

PhD (Linguistics)

Kyiv –2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ.	8
1.1. Дефініція модальності.....	8
1.2. Характеристика і функції одиниць модальності.....	9
1.3. Вірогідність як частина модальності.....	11
Висновки до Розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВІСТИЧНІ МАРКЕРИ ВІРОГІДНОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ, ЇХНЄ ЗНАЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ.....	15
2.1. Модальні дієслова для вираження вірогідності.....	15
2.1.1. На позначення необхідності (must).....	15
2.1.2. Зі значенням можливості (can, could).....	16
2.1.3. Зі значенням ймовірності (may, might).....	16
2.2. Модальні слова і вирази в ролі маркерів лінгвістичної вірогідності.....	17
Висновки до Розділу 2.....	17
РОЗДІЛ 3. ЛІНГВІСТИЧНІ МАРКЕРИ ВІРОГІДНОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ. ЗІСТАВЛЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ МАРКЕРІВ ВІРОГІДНОСТІ.....	19
3.1. Модальні дієслова для вираження вірогідності.....	19
3.1.1. На позначення можливості.....	19
3.1.2. Зі значенням припущення.....	19
3.2. Слова, слова-морфеми в ролі лінгвістичної вірогідності.....	19
3.3. Спільні ознаки і розбіжності.....	20
3.4. Значення і використання в зіставних мовах.....	21
Висновки до Розділу 3.....	22
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	23
РЕЗЮМЕ.....	25

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	27
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ МАТЕРІАЛІВ.....	35

ВСТУП

Курсова робота присвячена виявленню спільних і розбіжних ознак лінгвістичних маркерів «вірогідності» в англійській та українській мовах.

З давніх-давен, від моменту появи на світ перших людей, на світ з'явилося і спілкування. Але спілкуватися люди почали в усній формі, адже мільярд років тому письмо було незнаним. Особи, які комунікували, могли передавати свої думки лише за допомогою слів або жестів, що теж заслуговувало місця бути, до певного моменту авжеж. Це тривало доти, доки не з'явилося письмо, за допомогою якого люди стали записувати свої спогади, підсумки, роздуми, результати. Так письмо з вістями стало передаватися від однієї особистості до іншої. З часом люди, вивчивши більше, ніж одну мову, стали дізнаватися про буття в інших країнах, поза межами їх стабільного життя. Так з'явилися перекладачі, мовознавці, які могли донести нові відомості до жителів своєї держави. Завдяки комунікації, письму і перекладознавству усі проблеми спілкування між людьми іноземних країн було вирішено. Але звісно є багато чого, в чому треба ще розібратися.

Завдяки спілкуванню люди проводжують передавати інформацію, при цьому мова є надзвичайно цінним інструментом передачі інформації. При контактуванні індивідууми схильні використовувати модальність у різній її формі аби підкреслити значущість свого повідомлення в більшій чи меншій мірі. Колосальна кількість досліджень, присвячених різним аспектам опису модальності та її компонентам, свідчить про те, що багато питань все ще вимагають ретельного розкриття.

Актуальність дослідження полягає у безлічі труднощів під час перекладу і тлумачення маркерів «вірогідності». Це відбувається через неоднакові засоби відображення модальності в англійській та українській мовах, що призводить до неповного або неточного розкриття суті написаного і сказанного.

Об`єктом дослідження є речення і фрагменти тексту з наявністю модальних дієслів, словосполучень, фраз та виразів, які слугують для вираження мовної вірогідності, що застосовуються в англійській та українській мовах.

Предмет дослідження полягає в розгортанні сенсу маркерів «вірогідності» у сучасній лінгвістиці.

Метою дослідження є зіставлення маркерів «вірогідності» в англійській та українській мовах.

Мета роботи передбачає виконання наступних **завдань**:

1. Проаналізувати дефініцію модальності.
2. Визначити характеристики модальності та її одиниці.
3. Розглянути вірогідність як частину модальності
4. Проаналізувати маркери «вірогідності» в англійській мові.
5. Проаналізувати маркери «вірогідності» в українській мові.
6. Зіставити маркери «вірогідності» в англійській та українській мовах.

Теоретична цінність дослідження полягає в тому, що багаж знань, набутий під час роботи над запропонованою темою, допоможе зробити переклад якнайточнішим враховуючи підводні камені обох мов.

Практичною цінністю дослідження є використання отриманих знань при всіх видах і формах перекладу. Правильно відтворюючи конкструкції «вірогідності» з мови оригіналу на мову перекладу можна достеменно розуміти мету і значення тексту.

Теоретичною основою цього дослідження є праці провідних вітчизняних і зарубіжних лінгвістичних фахівців: Ф. С. Бацевич, А. Ю. Биценко, В. М. Бріцин, С. В. Загнітко, А. А. Калита, Т. М. Корольова, І. В. Смуцинська, Д. Остін, Г. Іпсен, Ф. Пальмер, Ж. Дарбельне, Я. Рецкер, Ж. Віне, Ш. Балі, Є.В. Падучева, В. Г. Адмоні, Д. О. Парамонова.

Курсова робота складається з трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, резюме, списку використаних джерел та списку ілюстративних матеріалів.

Вступ містить інформацію щодо теми, актуальності об'єктів, мети, новизни, теоретичної та практичної цінності дослідження.

Розділ 1 «Теоретичні засади вивчення модальності» присвячено вивченню суті модальності, опису та призначення її одиниць, а також вірогідності як компоненту модальності.

Розділ 2 «Лінгвістичні маркери вірогідності в англійській мові» зосереджено на типах, характеристиці та прикладах маркерів «вірогідності» в англійській мові.

Розділ 3 «Лінгвістичні маркери вірогідності в українській мові. Зіставлення лінгвістичних маркерів вірогідності в англійській та українській мовах» сфокусований на типах, характеристиці та прикладах маркерів «вірогідності» в українській мові, сумісних рисах маркерів «вірогідності», а також відмінностях, суті, ролі в англійській та українській мовах.

Загальні висновки підсумовують найгрунтовніші теоретичні і практичні результати роботи.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ

1.1. Дефініція модальності

Спілкування недооцінити, адже воно простягається поміж усіх ланок людського життя: у мовознавстві, журналістиці, економіці, праві, філософії, фізіології. У загальному, комунікація – це процес обміну інформацією (Auslin, 2016, p.3). І для того аби цей процес був успішний потрібна взаємодія між співрозмовниками. На учасника розмови багато чого може впливати: хто є оратор та яка його репутація, тема комунікації, такт і тон бесідника. При спілкуванні люди використовують різноманітні мовні одиниці. Найпопулярніші з них – це слова, словосполучення, речення. Кожен з даних елементів мови характеризується і поділяється на певні підгрупи.

Англійська мова є **аналітичною**, а українська - **синтетичною**. До аналітичних способів вираження граматичних значень належать додавання допоміжних слів, що вказують на час, стан, спосіб, (will, be, have, буде etc), допоміжних слів, що утворюють вищий і найвищий способи порівняння (more, the most, більш, менш, найбільш, найменш), також використання прийменників (in, to, в, у), артиклів (a/an). До синтетичних способів належить флексії, афіксація (різноманітні суфікси), внутрішня флексія (зміна фонематичної структури кореня), суплетивність, яка в обох мовах виражає категорію часу, особу, число деяких дієслів, ступені порівняння прикметників, парадигми словоформ займенників. Також налогос є важливим показником граматичного значення, адже завдяки наголошенню можна констатувати частину мови. Важливо пам'ятати про порядок слів, який в англійській мові є фіксованим, а в українській – вільним (Березенко, 2010, с.84).

З усього вище сказаного можна зробити висновок, що в мовах з аналітичною структурою логіка думки мовця найбільше проявляються зовнішньому оформленні висловлювань і граматичному навантаженні окремих елементів, що утворюють картинку вісті (Рижкова, 2017, с.207).

Однією з базових граматичних категорій є **модальність**. Протягом не одного століття науковці у сфері мовознавства намагалися дослідити цю категорію, яка наявна у обох мовах. Загалом визначення модальності у лінгвістиці полягає в демонстрації ставлення мовця до висловлюваного, оцінку ним свого ставлення до об'єктивної реальності за стверджувальних, наказових, питальних речень разом з модальними словами, інтонацією (Рижкова, 2017, с.207).

Беручи до уваги **історію мови, особливості культури та світогляду людей**, можна побачити, що кожна мова має свій унікальний спосіб вираження модальних форм. Порівняння модальних структур різних мов може виявити відмінності в способах вираження намірів і можливостей, відображеннях тонкощів характеру кожної мови (Сологуб, 2023, с.487).

Навіть при тому, що українська та англійська мови використовують схожі способи для вираження модальності, між ними існують певні розбіжності. Зокрема, використовуються різні методи та різні рівні важливості при вираженні модальності. Це вказує на те, що **тлумачення модальності з української на англійську не може обмежуватися просто буквальним відтворенням**.

Отже, модальність притаманна англійській і українській мові.

1.2. Характеристика і функції одиниць модальності

Термін «модальність» має латинське походження «modus», що тлумачиться як засіб, міра. Модальність може вказувати на припущення, побажання, реальність чи нереальність, ствердження (Perkins, 1980, p.7).

Лінгвісти відокремлюють два типи модальності: **об'єктивну та суб'єктивну**. Об'єктивна модальність виявляє відношення вісті до реальності, або іншими словами – чи є перспектива її здійсненості (Akhatovna, 2024, p. 2). Також об'єктивна модальність взаємодіє з категорією часу, розрізняючи її за притаманністю часового визначення та невизначеності. Що стосується

суб'єктивної модальності, то вона виражається у відношенні носія мови до сказаного. Ця модальність – фундаментальна ознака донесення. Концепція оцінювання, що охоплює як інтелектуальні кваліфікації, так і емоційні реакції, формує основу для суб'єктивної модальності змісту, що містить широкий спектр перспектив (Суржикова, 2007, с.2).

Модальність може проявлятися різноманітними лексичними і граматичними засобами. До прикладу, модальними є наступні слова: *likely, perhaps, імовірно, можливо*; модальні дієслова *can/could, may/might, must, should, могли, можна, мусити, бути повинним*. Візьмімо *You must be very tired. Ти можеш допомогти батькам* (Davidsen-Nielsen, 1986, p.1183).

Попередньо перелічені модальні дієслова виконують **службові функції**. Так, вони служать вираженням дії, вказуючи на потенціал, можливість, ймовірність або потребу цієї дії. Отже, модальні дієслова сполучаються з інфінітивом і формують **складений модальний присудок**. Наступні речення демонструють це: *It must be four o'clock. Ти мусиш виконувати своє домашнє завдання* (Сечка, 2018, с.134).

Модальне слово у свою чергу розглядається як термін, який втратив своє специфічне значення і використовується для опису модальності. Стосовно форми, то в модальних словах не виокремлюється якась конкретна зовнішня ознака. Проте дві інакші ознаки, а саме семантична і синтаксична, проявлені достатньо ясно. Семантичною ознакою модальних слів є їхнє значення суб'єктивного відношення до висловлення з точки зору його достовірності, приблизності, бажаності. Ґрунтовною характеристикою модальних слів є їхня семантика, яка передає суб'єктивне ставлення до мовлення беручи до уваги його правдивість, приблизність і бажаність (Ралдугіна, с.3). Щодо **функцій модального слова**, то воно займає роль вставного слова або вставної конструкції (Ралдугіна, 2008, с.3).

В сучасних англійській та українській мовах можна виділити модальні слова, які передають впевненість - *of course, surely, undoubtedly,*

звісно, звичайно, безсумнівно (*Will I get a good mark? – Of course, you will.* Звичайно ми підемо в зоопарк), слова «підсилювачі» сказанного - *actually, really, дійсно, насправді* (*We have extra work actually.* Ми дійсно трохи зайняті), слова, які вказують на невпевненість мовця - *possibly, maybe, probably, може, можливо, ймовірно* (*She was possibly emaciated.* Ми ймовірно перемогли), а також слова, що висловлюють схвалення і несхвалення - *fortunately-unfortunately, на щастя – на жаль* (*Unfortunately, I can't do that.* На щастя, ми впоралися з цим) (Ралдугіна, 2008, с.3).

Таким чином, модальність є невіддільним компонентом тексту. Зіставні мови мають схожі ознаки модальності. Модальні дієслова використовуються для вираження складного модального присудка, в той час як модальні слова слугують для передачі підсилення сказанного, впевненості/невпевненості, схвалення/несхвалення.

1.3. Вірогідність як частина модальності

Згідно з висновками лінгвістичних досліджень, поширених науковцями у сфері мовознавства, важливе значення серед суб'єктивно модальних значень припадає одиницям зі значенням **вірогідності**. Лексеми з позицією вірогідності - сутність суб'єктивної модальності, яка уособлює рівень знань мовця щодо реальності чи нереальності здійснення дії.

На вірогідність правди інформації впливає багато факторів: авторитет доповідача, досвід, чесність, рівень інтелекту, об'єктивність відомості. Не менш важливими є міжособистісні взаємними спірозмовників, тривалість стосунків і ступінь їх довіри, адже одним з еталонів вірогідності повідомлення є чесність (Березенко, 2016, с.15).

Джерело інформації – епохальна ознака для визначення відомості як вірогідної або невірогідної. Інформація вже може бути більше ніж вірогідна, якщо читач ознайомлений з джерелом інформації. Конфігурація речень, які наголошують на джерелі повідомлення, - двофазова, бо складається з

посилання мовця на джерело вісті та пропозитивної частини. Передача даних здійснюється непрямо, коли співрозмовник зазначає, що він не є джерелом інформації. В таких умовах указка на походження інформації - один лише спосіб виявити вірогідність. Лексеми, авторитет джерела, наявні при таких виразах, мають великий вплив на вірогідність сказанного чи написанного. З метою збільшення рівня вірогідності інформації її підкреслюють на початку повідомлення. Загальновідомо, що без джерела важко оцінити вірогідність донесення (Березенко, 2016, с.15).

Оцінюють також і **надійність** отриманого повідомлення, яку можна визначити при об'єктивному розборі джерел, що доносять інформацію. Тому вірогідною і достеменною можна вважати ту інформацію, яку отримали з різних інформаційних каналів (Березенко, 2016, с.15).

Не менш важливими ознаками за джерело інформації та надійність є **конкретність і точність**. Особливо вони проявляються стосовно категорії часу. Скажімо, в сучасній англійській мові це *in the morning/in the evening, yesterday, yesterday at 5 a.m., on the 7th of April*. Прикладами в українській мові можуть бути наступні одиниці: *вчора, позавчора, у неділю, четвертого липня* (Березенко, 2016, с.15).

Важливо зазначити, що **найвищою мірою вірогідності** охарактеризовані репортажі з мас-медіа, а саме статті в газетах, теле- і радіо-новини. Тобто це інформація, яка охоплює велику кількість людей. Доречно буде сказати, що коментар, на противагу попередникам, не сприймається вірогідним. Незважаючи на це, кожен коментар базується на якомусь явищі, а отже і уособлює частку вірогідного твердження (Березенко, 2016, с.15).

Отже, вірогідність повідомлення складають джерело інформації, надійність, конкретність та точність. Кожен аспект має значення аби визначити міру вірогідності для слухача.

Висновки до Розділу 1

Спілкування - надзвичайно важливий аспект людських відносини, завдяки якій ми обмінюємось думками, пізнаємо нове. Аби ефективно спілкуватися з людьми інших країн, важливо вміти гоже спілкуватися. Дружня комунікація сприяє відкриттю кордонів між народами, збільшувати свої знання, навички і володінням мовами.

Англійська мова – мова аналітичної структури, що вказує на те, що дана мова використовує засоби, що указує на відносини між членами речення і наявність синтаксичних структур. У свою чергу українська мова має синтаксичну структуру. Вона залучає закінчення слів і граматичні форми не лише для вираження відносин між словами, а й також для синтаксичної побудови речення.

Модальність - універсальна граматична категорія, яка існує у зіставних мовах. Вона сприяє передаванню різних типів модальності: вірогідність, необхідність, можливість. Ця категорія дозволяє виражати суттєві ознаки і бажання співрозмовника. Є різноманітні модальні слова і дієслова, які зумовлюють модальність. Будучи базовою граматичною категорією, модальність дуже значуща для розуміння й коректного використання мови.

Об'єктивна і суб'єктивна модальність відрізняються. Перша наголошує на можливість або неможливість виконання дій; їх обов'язковість або необов'язковість. Дана модальність ґрунтується на загальновідомих фактах, нормах і правилах, що піддаються перевірці. Суб'єктивна модальність натомість визначається особистими думками, враженнями, почуттями, залежить від власної оцінки.

Модальні слова – це вставні конструкції, які слугують для подання додаткового інформування чи нюансування сенсу висловлення. Що стосується модальних дієслів, то вони можуть використовуватися як складений модальний присудок.

Вірогідність – міра, що наголошує на ступіні, до котрого ми можемо бути впевнені щодо правдивості інформації. Дана міра допомагає оцінити, наскільки правдивою інформація. Джерело інформації, її надійність і ясність – ключові фактори для проведення аналізу повідомлення.

РОЗДІЛ 2. ЛІНГВІСТИЧНІ МАРКЕРИ ВІРОГІДНОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ, ЇХНЄ ЗНАЧЕННЯ І ВИКОРСТАННЯ

2.1. Модальні дієслова для вираження вірогідності

Модальне дієслово – одиниця мови, що виражає ставлення бесідника до дії, і, вживаючись з інфінітивом, вони утворюють складені модальні присудки. Ця невелика група слів виражає перебіг подій, стан або рух. Останні мовець може ідентифікувати як необхідність, можливість, ймовірність, сумнів, точність, бажаність тощо (Войналович, 2013, с.7).

Існує різноманітна кількість модальних дієслів: *can, must, may, should, will, might, shall* та інші (Westney, 1995, р.17). Ми застосовуємо їх, коли хочемо попросити дозвіл або надати дозвіл зробити щось, давати пораду чи отримувати її. Висловити вірогідність можна модальними словам, які можуть як підсилити, так і послабити першочергове значення (Рогач, 2023, с.4).

2.1.1. На позначення необхідності (must). Must – модальне дієслово, що втілює значення сильної впевненості чи переконання (Yasumasa, 2010, р.3). Використовуючи його ми маємо мало сумнівів щодо здійснення тої чи іншої дії (Diver, 1964, р.331). Модальне дієслово **must** існує в єдиній формі. Беручи до уваги вірогідність, то дане модальне дієслово вживається з усіма формами інфінітива лише у стверджувальних висловах. До прикладу, *She must be very rich* (Austen, 1813, р.107). *He must be mad* (Shakespeare, 1600, р.64). Також ми можемо використовувати must стосовно теперішнього часу разом з дієсловом у формі Continuous: *You must be training so much*. Також дієслово must може вживатися для звинувачення у навмисному правопорушенні: *They must have cheated on the test* (Єнакій, 2007, с.7)!

Вірогідність наявна у заперечних реченнях з дієсловом to fail (*She must have failed her entrance exam*), прислівником never (*He must have never been abroad*), заперечними префіксами (*He must be immortal*), заперечними займенниками (*Nobody must have known about it*) (Єнакій, 2007, с.7).

Що стосується речень майбутнього часу, ми маємо використати конструкції **probably** або **to be likely to**, але не **must**. Наприклад, *I'm likely to have holidays soon. She'll probably eat most apples* (Vine, 2004, p.212).

2.1.2. Зі значенням можливості (can, could). Can – модальне дієслово, яке використовують, аби зазначити, що є ймовірність того, що станеться, але при цьому оратор не є абсолютно впевненим. У нього є дві форми: **can** та **could** (Usmonova, 2021, p.4). Остання форма може використовуватися у The Past Indefinite та The Present Subjunctive (*I could swim when I was six*). При його вираженні невпевненості, подиву чи відсутності переконання, час дії передається інфінітивом, не формою модального дієслова can. Наприклад, *It can't be true. She can't have written this!* Модальне дієслово *can* звучить більш ультимативно на противагу *could*. До прикладу, *They can't have done this! They couldn't have done it!* (Zhang, 2019, p.882).

Додатково у значенні вірогідності дані модальні дієслова можуть вживатися зі словами *to fail* (*She couldn't have failed to miss us*), *never* (*He can't have never cooked pies*), із заперечними іменниками *no one, nobody* (*Can nobody have drawn her sleeping in bed?*), із заперечними префіксами *mis, dis, un* (*You can't misunderstand this!*) (Єнакій, 2007, с.4).

2.1.3. Зі значенням ймовірності (may, might). May – модальне дієслово, яке використовують для показу максимальної невпевненості щодо вірогідності інформації. У нього дві форми: **may** у теперішньому часу та **might** - у майбутньому (Ney, 1980, p.36). Остання застосовується в the Past Indefinite та в the Present Subjunctive. Скажімо, *They told me I might cut the apples* (the Past Indefinite). *He might be sleeping right now* (the Present Subjunctive) (Li, 2004, p.43). Додатково вище згадане дієслово може вказувати на **виправдання**, а саме ймовірності визнання своєї думки: *We might have been right*.

Як і **must, can, could** модальні дієслова **may** і **might** також можуть виражати вірогідність. Форма **may** здатна на це тільки в стверджувальних або заперечних висловлюваннях. Коли дія стосується теперішнього часу, the

Present Indefinite або the Continuous Infinitive має бути використаний. Наприклад, *He may be busy at the moment*. Тоді як дія стосується минулого, ми використовуємо the Perfect Indefinite або the Perfect Continuous Infinitive. Як-от, *He may have left the country*. Додатково may може вживатися в значенні об'єктивної вірогідності: *You may take this sandwich if you're hungry* (Coates, 1980, p.3). Що стосується модальної форми might, то вона вказує на **більш сильну міру непевності**: *He might be still watering the plants* (Qian, 2017, p.32).

2.2. Модальні слова і вирази в ролі лінгвістичної вірогідності.

В англійській мові є чимало модальних слів, які виражають вірогідність. Серед них *maybe* (*maybe you should stop doing that*), *possibly* (*she possibly reads a new book*), *obviously* (*she is obviously the most funniest girl I've known*), *probably* (*It was probably the most beautiful thing I've ever seen*), *evidently* (*You are evidently sleepy today*), *apparently* (*he is apparently proud of the knowledge of his students*), *certainly* (*he is certainly a true fan of her*), *for sure* (*You for sure know what is going on here*), *perhaps* (*perhaps the restaurant is close*) (Лусак, 2019, с.341). До того ж, модальні частки також вказують на вірогідність. До прикладу, *You think she hardly deserves happiness* (Варенко, 2013, с.59).

Вірогідність також можна передати за допомогою модальних виразів, таких як *It looked like* (*It looked like you have some problems*), *I suppose* (*I suppose I should say a true answer*), *I thought* (*I thought I was right regarding this issue*) тощо (Варенко, 2013, с.59).

Висновки до Розділу II

В англійській мові модальні дієслова служать для передачі концепції можливості або невизначеності в даній ситуації. Модальне дієслово *must* використовується, коли існує помітна ймовірність або висока ймовірність події. І навпаки, модальне дієслово *can* використовується для позначення середнього або помірною ступеня ймовірності. Коли одержувач інформації не впевнений щодо її надійності або рівня невизначеності, використовується

модальне дієслово *may*. Використання модальних слів допомагає оратору точно передати потрібний колір і тон свого мовлення.

РОЗДІЛ 3. ЛІНГВІСТИЧНІ МАРКЕРИ ВІРОГІДНОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ. ЗІСТАВЛЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ МАРКЕРІВ ВІРОГІДНОСТІ

3.1. Модальні дієслова для вираження вірогідності

Модальні дієслова – невідчужувана частина української мови.

Мовець використовує їх з метою вираження свого ставлення до дії, яку вони утворюють разом з інфінітивом у складі складених модальних присудків. Модальні дієслова здатні виражати процес, дію, котрі оратор вважає ймовірними, обов'язковими, сумнівними, можливими, бажаними, точними, дозволеними (Харкевич, 2022, с.70). В українській мові є немала кількість модальних дієслів: *могти, мусити, мати (в значенні маєш усвідомлювати), потребувати, сміти, могли, повинен* (Удовіченко, 2022, с.159).

3.1.1. На позначення можливості. Ми можемо виразити фізичну або ментальну здатність зробити щось за допомогою такого слова, як *могти* і його форм *можу, можеш, можемо, можете, можуть* (*Ми, піхота, гвардія, не можемо приковувати себе до шляхів. Ми повинні вміти добре маневрувати в грох* (Гончар, 1959, с.97).

3.1.2. Зі значенням припущення. Можна виразити міру вірогідності завдяки припущенню, а саме завдяки дієслову *могти б* і його форм: *могла б, міг би, могло б, могли б* (*Вона могла б з легкістю прочитати поему. Вони могли б підготуватися до уроку краще*). Також слово *може* має здатність вказувати на невпевненість: *Сьогодні може дощити* (Солюк, 2017, с.201). Дієслово *мусити* і його форми вказує на **звинувачення** у вчиненні проступку: *Вона мусила б мене попередити мене про контрольну роботу!*

3.2. Слова, слова-морфеми в ролі лінгвістичної вірогідності

В українській мові існує велика кількість модальних слів, що пояснюється багатством мови, набутим внаслідок свого існування; різноманітними метафорами, метоніміями, гіперболами, жаргонами, ідіомами, іронічними прислів'ями, застарілими словами, неологізмами; запозиченнями з інших мов, особливо польської та російської. Природа вірогідної модальності в

українській мові може виявлятися наступними модальними словами: *либонь* (*Про Сагайдачного співали, Либонь співали і про Січ, Як в пінікери набирали, Як мандровав козак всю ніч* (Котляревський, 1952, с.2); *вочевидь* (*Ти вочевидь забув про моє прохання*); *мабуть* (*Спала й виглядала Козаченька молодого, Що торік покинув. Обіцався вернутись, Та, мабуть, і згинув!* (Гаврилюк, 1985, с.17); *бува* (*Чи ти, бува, не здурів? Чи не збожеволів, Чіпко?... – гукає Лушня* (Береза, 2015, с.28). Саме вони розкривають значення припущення, ймовірності чи невпевненості (Варенко, 2013, с.59).

Додатково аби виразити невпевненість, сумнів чи підозру, можна використати частки *хіба* (*Хіба я така гарна?*), *невже* (*Невже я головний?*), прислівник *навряд* (*Вона навряд чи говорила правду*) (Харкевич, 2022, с.70).

Слова-морфеми *неначе* (*Село неначе погоріло, Неначе люди подуріло, Німі на панцину ідуть* (Гаврилюк, 1985, с.387); *ніби* (*Вона ніби до матусі пішла*); *нібито* (*Ти так кажеш, ніби бачиш її на власні очі*) тощо теж несуть у собі сенс вірогідності (Варенко, 2013, с.59).

Також серед модальності української мови ми можемо побачити **омофони** – слова, що звучать однаково, проте мають різне значення. Поміж одиниць вірогідності це слова *може* як модальне дієслово (*Він може швидко бігати*) і *може* як модальне слово (*Може, побачимось завтра?*).

Отож, кількість модальних слів в українській мові, що вказують на вірогідність висловлення, переважає на кількістю модальних дієслів.

3.3. Спільні ознаки і розбіжності

Без модальності неможлива ні англійська, ні українська мова. Модальність – вагомий аспект мов. Неможливо зрозуміти суть висловлення без модальності. Завдяки одиницям модальності можна або підсилити, або послабити свою думку. І тому перед лінгвістами з'являються виклики – як перекладати різні **конфігурації модальності** (Рижкова, 2017, с.209). На лексичному рівні речення модальної вірогідності у зіставних мовах можуть ускладнюватися вставними конструкціями, що може надавати реченню

забарвлення, додаткового значення. В усному мовленні такі елементи відокремлюються інтонацією, а на письмі - **комами, дужками або тире** (Гришина, 2020, с.41). В обох мовах є модальні дієслова, які, вживаючись з інфінітивом дієслів, утворюють складений модальний присудок. Також модальні дієслова за мірою вираження свого значення можуть бути більш сильні або менш сильні (Харкевич, 2022, с.70).

Форма модальності у процесі перекладу несуттєва – будь-то дієслово чи вставне слово. Складність при перекладі полягає в розбіжності способів втілення маркерів вірогідності, що виливається в зміну частин мов, часів, числа, особ тощо. Маркери вірогідності в українській мові передаються **дієсловом, часткою, прислівником, вигуком**. Всупереч англійській мові, де компоненти модальні виражаються **дієсловами**. Ба більше, різноманіття елементів вірогідної модальності української мови є більшим, ніж англійської мови. Воно багатше та більш різнобарвне (Рижкова, 2017, с.209). Не можна проминути того факту, що українська мова має такі особові займенники як *ти* і *Ви*. В англійській мові за цю роль відповідає універсальне слово *you*. З усього вище згаданого можна зробити висновок, що українській мові притаманний більший ступінь гнучкості й офіційності (Сологуб, 2023, с.488).

Як ми бачимо, і англійська, і українська мови мають особливі способи вираження вірогідної модальності. Знаючи ці деталі, можна краще розумітися на текстах, написаних рідною мовою та зарубіжною, а також на їх культурі.

3.4. Значення і використання в зіставних мовах

Маркери вірогідності вказують на можливість дії бути більш **ймовірною** дією щодо здійснення чи ні, на **звинувачення, виправдання** тощо. Завдяки лінгвістичних маркерам вірогідності можна точно виражати свої почуття. А отже, і впливати на адресата. Дані маркери сприяють більш точному передачі мети. На додачу, одиниці маркерів вірогідності

широко розповсюджені в розмовно-побутовому, художньому, публіцистичному, науковому, офіційно-діловому стилях. Впевнено можна сказати, що ці маркери використовуються в повсякденному житті, газетах, книгах, брошурах, рекламах, інтернет блогах, інтернет повідомленнях, на вебсайтах тощо (Пилипюк, 2021, с.227).

Отже, лінгвістичні маркери вірогідності надзвичайно важливі для зіставних мов.

Висновки до Розділу 3

В українській мові, як і в англійській, існують модальні дієслова і модальні слова, які оратор використовує у своєму мовленні аби показати відношення змісту повідомлення до реальності. Щоб виразити вірогідність, в рідній мові існує дві групи модальних дієслів: **можливості і припущення**. **Одиниці цих груп узгоджуються з підметом за особою, числом, часом**. У свою чергу, модальних слів в українській мові, що виражають вірогідність, набагато більше, ніж модальних дієслів, що інтерпретується родючим мистецьким надбанням мови.

Лінгвістичні маркери вірогідності надзвичайно важливі для зіставних мов. Англійська та українська мови мають особливі способи вираження вірогідної модальності. Знаючи ці деталі, можна краще розумітися на перекладі текстах, написаних різними мовами.

Переклад – це непросто. Перешкода утворюється завдяки **зміні мовознавчих категорій**, а в українській мові маркери вірогідності виражаються більшою кількістю частин мов.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Головними висновками дослідження лінгвістичних маркерів вірогідності в англійській та українській мовах є:

1. Ефективне спілкування між різними народами сприяє обміну ідеями та отриманню знань. Культивування дружнього спілкування слугує **знищенню мовних бар'єрів** між націями, дозволяючи **розширити свої мовні здібності** та отримати численний набір навичок.

2. Англійська мова характеризується своєю **аналітичною структурою**, про що свідчить наявність засобів, що встановлюють зв'язок між складовими реченнями та використанням синтаксичних структур. І навпаки, українська мова демонструє **синтаксичну структуру**, спираючись на закінчення слів і граматичні форми не лише для передачі зв'язку між словами, але й для побудови речень.

3. Базова граматична категорія для англійської та української мов – **модальність**. Вона полегшує передачу різноманітних модальностей. Модальні дієслова і модальні слова є першорядними у формулюванні модальності. Будучи елементарною граматичною категорією, модальність набуває великого значення для розуміння й точного використання мови.

4. **Об'єктивна та суб'єктивна модальність** – різні. Об'єктивна вказує чи може певна дія статися, чи є ймовірність її виконання з точки зору правдивості, а друга уособлюється власним внутрішнім світом людини.

5. **Імовірність** – це те, наскільки ми можемо бути впевнені щодо істини звістки. Цей показник допомагає оцінити достовірність інформації. **Джерело, надійність і точність інформації** – основні фактори проведення дослідження репортажу.

6. В англійській мові модальні дієслова вірогідності – це вияв більшої (*must*) або меншої можливості здійснення ситуації (*may/might*). Модальне дієслово *can* вказує на **фізичну ймовірність** виконання дії.

7. У порівнювальних мовах наявні і модальні дієслова, і модальні слова. В українській мові наявні два види модальних дієслів: **можливості** та **гіпотези**. Дані типи поєднуються з підметом, часовою формою. Набір модальних слів рідної мови енциклопедичніший, ніж англійської, що трактується літературним доробком мови.

8. Потребує багато часу аби вивчити усі підводні камені зіставних мов і зробити гарних переклад. Цей бар'єр формується внаслідок **зміни мовних категорій та значною зміною кількості частин мов.**

Таким чином, лінгвістичні маркери вірогідності в англійській та українській мовах є комплексною багатоступеневою категорією, що вказує на відношення мовця до сказанного, а також вказують чи є дія більш ймовірна чи менш ймовірна щодо реалізації.

РЕЗЮМЕ

The research on the topic “Linguistic markers of "probability" in modern English and Ukrainian: their meaning and using» is dedicated to learning, finding and differences between probability markers in contrasted languages. The course work consists of an introduction, four chapters, conclusions to each chapter, general conclusions, a résumé, a list of references and a list of sources of illustrative material.

The first chapter «**Theoretical Foundations of Modality Research**» («**Теоретичні засади дослідження модальності**») covers theoretical issues. It focuses on definition of modality, characteristics and functions of modality units and smoothly transitioning to probability as part of modality.

The second chapter «**Linguistic markers of "probability" in the English language**» («**Лінгвістичні маркери «вірогідності» в англійській мові**») represents a practical study. It offers an analysis of the peculiarities of expressing markers of "probability" in the English language on the basis of illustrative material.

The third chapter «**Linguistic markers of "probability" in the Ukrainian language. Comparison of linguistic probability markers in the English and Ukrainian languages**» («**Лінгвістичні маркери «вірогідності» в англійській мові. Зіставлення лінгвістичних маркерів вірогідності в англійській та українській мовах**») represents a practical study. It offers an analysis of the peculiarities of expressing markers of "probability" in the Ukrainian language on the basis of illustrative material selected from contemporary Ukrainian-language works of fiction. Also this chapter covers comparative research of the different means of expressing probability markers in the contrasted languages and singles out similarities and differences between them.

Key words: modality, the category of modality, probability, modal verbs, possibility, ability, modal words, assumptions, modal expressions, common features, disagreements, challenges.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1) ІНТЕРНЕТ ДЖЕРЕЛЮ:

Akhatovna. A. K. Modal Words in Modal Function. *Kurdish Studies*. Volume: 12, No. 2, pp. 2907-2920. <http://kurdishstudies.net/menu-script/index.php/KS/article/view/2394/1506>

2) ЧАСТИНА ЖУРНАЛУ:

Asoulin, E. (2016). "Language as an instrument of thought", *Glossa: a journal of general linguistics* 1(1): 46. doi: <https://www.glossa-journal.org/article/id/4857/>

3) ЧАСТИНА ЖУРНАЛУ:

Coates J. (1980). The meaning of the Modals in British and American English. *Journal «York Papers in Linguistics. Contrastive linguistics; Language Research; Language Variation; North American English; Semantics; Syntax; *Verbs»*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED202217.pdf>

4) МОНОГРАФІЯ:

Diver W. (1964). The Modal System of the English Verb. *WORD*. <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/00437956.1964.11659826?needAccess=true>

5) МОНОГРАФІЯ:

Michael R. Perkins (1980). The Expression of Modality in English. Polytechnic of Wales (United Kingdom) ProQuest Dissertations Publishing. <https://www.proquest.com/openview/151b49d3436eec38d1cb10485fd965c6/1?pq-origsite=gscholar&cbl=51922&diss=y>

6) ЧАСТИНА ЖУРНАЛУ:

Ney J. W. (1980). Teaching the English Modals. *Relc Journal* Vol. 11 No. 1 June. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/003368828001100103>

7) ЧАСТИНА КОЛЕКТИВНОЇ ПРАЦІ:

Niels Davidsen-Nielsen. (1986). Modal verbs in English and Danish. Linguistics across Historical and Geographical Boundaries. <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9783110856132/html>

8) ЧАСТИНА ЖУРНАЛУ:

Qian I. (2017). A Corpus-Based Study of Modal Verbs Use in English Writing by EFL Learners. Canadian Social Science. Vol. 13, No. 11, 2017, pp. 31-35. <https://core.ac.uk/download/pdf/236293747.pdf>

9) ЧАСТИНА КОЛЕКТИВНОЇ ПРАЦІ:

Quirk R. (1985). A comprehensive grammar of the English language. <https://knlueduua.sharepoint.com/:b/s/2023305/EWvno9zuA6hJpbWZsYW4lp8Bm1JY9f3cpqxs9X-pgmh6LA>

10) МОНОГРАФІЯ:

Renzhi Li (2004). Modality in Chinese and English: A Typological Perspective. Boca Raton Florida USA. https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=dyCbCgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR1&dq=modality+in+english&ots=1EXg2CDmVD&sig=xJdA9k1wyBzHc-pdXkojxBJaCAk&redir_esc=y#v=onepage&q=modality%20in%20english&f=false

11) ЧАСТИНА ЖУРНАЛУ:

Usmonova R. B. (2021). Semantic features of modal verbs in English grammar «Scientific progress». Scientific Journal. Volume 1, ISSUE 4. <https://cyberleninka.ru/article/n/semantic-features-of-modal-verbs-in-english-grammar/viewer>

12) ЧАСТИНА ЖУРНАЛУ:

Vine. B. (2004). Modal Verbs in New Zealand English Directives. Nordic Journal of English Studies. Vol. 3. No. 3. https://www.academia.edu/12087308/Modal_Verbs_in_New_Zealand_English_Directives

13) МОНОГРАФІЯ:

Westney P. (1995). Modals and Periphrastics in English: an investigation into the semantic correspondence between certain English modal verbs and their periphrastic equivalents. – Tubingen: Niemeyer.
https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=UWEhAAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA1&dq=modal+verbs+in+english&ots=2RgHpZ6O8z&sig=JYgynVwfXxAFIIPZIZRLnW-PVeA&redir_esc=y#v=onepage&q=modal%20verbs%20in%20english&f=false

14) ЧАСТИНА ЖУРНАЛУ:

Yasumasa S. (2010). Modal verbs and Their Semantic Functions in Business English. Administration, School of Business, Aoyama Gakuin University, Japan. Aoyama Journal of Business (Aoyama Keiei Ronshu), No.44, Vol. 3. The Society of Business.
https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/79992152/ModalVerbsInBusiness_English_2010.pdf?1643628052=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DModal_Verbs_and_Their_Semantic_Functions.pdf&Expires=1711823693&Signature=gAFPK99Vvxge~ykoLQQJFJt2LX0oWRqkwbKILQFmWb03AFaLqL0qA4aoEmIGgdPoKC3PLDywd7iUB4RkmbGkZ~Lp58KRav9yQUYdS7JwGweQE9Gu8WQ-Lq587cJZmDykgFGzHloxrglnQJlcQV~z~IOw9iG~DS6vdmRekm3rE4RkKbqHlTiNTnZqyGrBzCkeKm0--V3ybwXmfa0CvThkNQk0brnKIuq9qhZqjOprjSnaWTspocEx11xYEvrXaX4G1NeyTrj1TAIbSU59T11FMx~q4CCLZZFVVup8RdRXfCXZ9z2W~CtNnAwph7lHuFTyouCDWbokKmQo-MXyJAcw_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA

15) ЧАСТИНА ЖУРНАЛУ:

Zhang. J. (2019). A Semantic Approach to the English Modality. Journal of Language Teaching and Research, Vol. 10, No. 4, pp. 879-885, July 2019.
<https://www.academypublication.com/issues2/jltr/vol10/04/28.pdf>

16) ЧАСТИНА ЖУРНАЛУ:

Аккурт В. С. (2018). Перспективні особливості модальності переконання в мові обвинувача (українська та англійська мови).

30

Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. 2018. №27.
<https://www.lingstud.od.ua/archive/2018/27/2.pdf>

17) ЧАСТИНА ЖУРНАЛУ:

Березенко В. М. (2016). Стаття «Вірогідність як дискурсивне значення предикативних комплексів на позначення джерела інформації в сучасній англійській мові».

[file:///C:/Users/NADIA/Downloads/81787-Article%20Text-172309-1-10-20161101%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/NADIA/Downloads/81787-Article%20Text-172309-1-10-20161101%20(1).pdf)

18) МОНОГРАФІЯ:

Березенко В. М. (2003). Дисертація «Вірогідність як параметр констативного висловлювання та засоби її вираження в сучасній англійській мові».

<https://knlueduua.sharepoint.com/:b:/s/2023305/EbSUO-xJ13hNuBAuJ0AfDcoBkalklv5XIBhkGMqAxt4zmQ>

19) МОНОГРАФІЯ:

Березенко. В. М. (2010). Порівняльна типологія англійської та української мов: Навчальний посібник. – К.: Видавничий центр КНЛУ, 2010.

<https://ru.scribd.com/document/698218432/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE>

20) ЧАСТИНА КОЛЕКТИВНОЇ ПРАЦІ:

Варенко Т. (2013). Наукові записки. – Випуск 118. – Серія: Філологічні науки (мовознавство) – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. – 600 с. https://cusu.edu.ua/download/nz_2013_118.pdf

21) МОНОГРАФІЯ:

Войналович Л. П. (2013). УДК 81'367.7 Модальність як багатоаспектна лінгвістична категорія. http://eprints.zu.edu.ua/14786/1/2_%D0%92%D0%BE%D0%B9%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87_%D0%9B.%D0%9F_%D0%9D%D1%96%D0%B6%D0%B8%D0%BD.pdf

22) ЧАСТИНА ЖУРНАЛУ:

Гришина О. Д. (2020). Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації» зареєстровано Міністерством юстиції України (Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 15711-4182Р від 28.09.2009 року). https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/4_2020/part_2/4-2_2020.pdf

23) МОНОГРАФІЯ:

Єнакій М. М. (2007). Методичні рекомендації з курсу практичної граматики англійської мови за темою "Модальні дієслова англійської мови в активному вживанні" для студентів 2 курсу мовних факультетів / ПДПУ імені К. Д. Ушинського; уклад. М. М. Єнакій. – Одеса: ПДПУ імені К. Д. Ушинського. – 21 с.

<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/1619/5/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B0.pdf>

24) МОНОГРАФІЯ:

Корунець І. В. (2003). Порівняльна Типологія англійської та української мов Навчальний посібник. – Вінниця: Нова Книга, - 464 с.
https://knlueduua.sharepoint.com/:b/s/2023305/EVzbQXMeVXxMsEdTD_AzzvVQBL1PnxFQ1B9_DM3I11JybNQ

25) ЧАСТИНА КОЛЕКТИВНОЇ ПРАЦІ:

Лисак А. (2019). Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура: збірник наукових праць / за ред. О.В. Ковтун, С.М. Ягодзінського. – К.: НАУ. – 628 с.
http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/20839/1/Kosovuch_Ecol_movu_ecoling.pdf

26) МОНОГРАФІЯ:

Пилипюк Л. А. (2021). Стаття «Модальні дієслова як засоби вираження оцінки в текстах газетних повідомлень». Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки», Вип. 3, 2021.
<http://www.academstudies.volyn.ua/index.php/humanities/article/view/154/144>

27) ЧАСТИНА КОЛЕКТИВНОЇ ПРАЦІ:

Погоріла Д. О., Сітко А. В. (2022). Стаття «Категорія модальності в англійській та українській мовах».

28) ЧАСТИНА КОЛЕКТИВНОЇ ПРАЦІ:

Подуфалова Т. В. (2022). Актуальні проблеми іноземної філології і лінгводидактики: Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Вип. 4. 359 с.

<https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/eb7d4279-edc9-4fd2-9520-3a266c865eeb/content>

29) МОНОГРАФІЯ:

Ралдугіна К. О. (2008). Стаття «Модальність як логіко-філософська та лінгвістична категорія». Запорізький національний університет.

https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2008/fil_2008_1_2/2008-26-06/029.pdf

30) ЧАСТИНА КОЛЕКТИВНОЇ ПРАЦІ:

Рижкова С. В. (2017). Специфіка функціональності та перекладу модальних дієслів в англійській мові. Перспективні напрямки сучасної науки та освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів і студентів Донбаського державного педагогічного університету, учителів та учнів загальноосвітніх закладів (м. Слов'янськ, 17–19 травня 2017 р.) / відп. ред. Н. М. Маторіна. – Слов'янськ: ДДПУ. – Вип. 9. Ч. 1.

<https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/2017/july/20/03/4.pdf>

31) ЧАСТИНА КОЛЕКТИВНОЇ ПРАЦІ:

Рогач Л.В., Штефанюк Н.С. (2023). Модальні дієслова в англійській мові: Навчальний посібник (англ. мовою). Видання друге, доповнене. Ужгород.

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/52777/1/%d0%9e%d0%9a%2011%20%d0%a1%d0%9e%20%d0%a3%d0%90%20%d0%90%d0%9d%d0%93%d0%9b%d0%9c%d0%9e%d0%92%d0%90%20%d0%a0%d0%9e%d0%93%d0%90%d0%a7%20MODAL%20VERBS%20%281%29.pdf>

32) МОНОГРАФІЯ:

Сечка С. В. Стаття «Характеристика модальності як значущої функції англійської дієслова».
<https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/2017/july/20/03/4.pdf>

33) МОНОГРАФІЯ:

Сологуб К. О. (2023). Категорія модальності та засоби її вираження в англійській та українській мовах на матеріалі роману Дж. Роулінг «Гаррі Поттер і філософський камінь». Молодіжна наукова ліга.

34) МОНОГРАФІЯ:

Солюк Л. (2017). Стаття «Модальні дієслова в системі модальних відношень в українській мові».
[file:///C:/Users/NADIA/Downloads/Us_2016-2017_17-18_19%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/NADIA/Downloads/Us_2016-2017_17-18_19%20(1).pdf)

35) МОНОГРАФІЯ:

Степаненко М. (2019). Семантика і функціонування модальних часток у сучасній українській літературній мові: монографія / Микола Степаненко, Світлана Педченко; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава: ПП «Астрія». – 222 с.
http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/11516/1/%d0%a1%d1%82%d0%b5%d0%bf%d0%b0%d0%bd%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be_%d0%9f%d0%b5%d0%b4%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be_%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80_2019.pdf

36) МОНОГРАФІЯ:

Суржикова І. (2007). Формування перекладацьких навичок у студентів-філологів при вивченні модальності англійської мови.
https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shko_lu/20/visnuk_10.pdf

37) МОНОГРАФІЯ:

Удовіченко О. Стаття «Проблемні питання при перелкдаі англійських модальних дієслів українською мовою».

<https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/11262/1/%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%202022%281%29%20%281%29-158-161.pdf>

38) ЧАСТИНА КОЛЕКТИВНОЇ ПРАЦІ:

Харкевич Г.І. (2022). Стаття «Лексико-граматичні засоби вираження модальності в англійській, українській та польських мовах».

<http://novafilohiia.zp.ua/index.php/newphilology/article/view/790/742>

39) ЧАСТИНА КОЛЕКТИВНОЇ ПРАЦІ:

Фрасинюк Н. І. Порівняльна типологія англійської та української мов: тези лекцій, завдання для семінарських занять, завдання для самостійної роботи, тестові завдання: Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2020 – 158с.

<http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/3860/Frasyuniuk-N.I.-Porivnialna-typolohiia-anhliiskoi-ta-ukrainskoi-mov.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Austen J. (1813). «Pride and Prejudice».
<https://www.gutenberg.org/files/1342/old/pandp12p.pdf>
2. Shakespeare W. (1600). «Hamlet».
[file:///C:/Users/NADIA/Downloads/Hamlet-William_Shakespeare%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/NADIA/Downloads/Hamlet-William_Shakespeare%20(1).pdf)
3. Береза Т. Б. (2015). Гарна мова – одним словом: словник вишуканої української мови / Т. Береза. – Львів: Априорі. – 420 с.
https://ecpl.com.ua/wp-content/uploads/2020/03/Odny_m_slovom_2015-1.pdf
4. Гаврилюк О. І. (1985). Тарас Шевченко «Кобзар». Видавництво художньої літератури «Дніпро».
https://shron2.chtyvo.org.ua/Shevchenko/Kobzar_vyd1985.pdf
5. Котляревський І. П. (1970). «Енеїда». Видавництво художньої літератури «Дніпро».
https://shron3.chtyvo.org.ua/Kotliarevskyi/Eneida_uk-ru_il.pdf?